សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតជាមុនថាគ្មានទោស
និង
សិទ្ធិនៅស្ងៀម

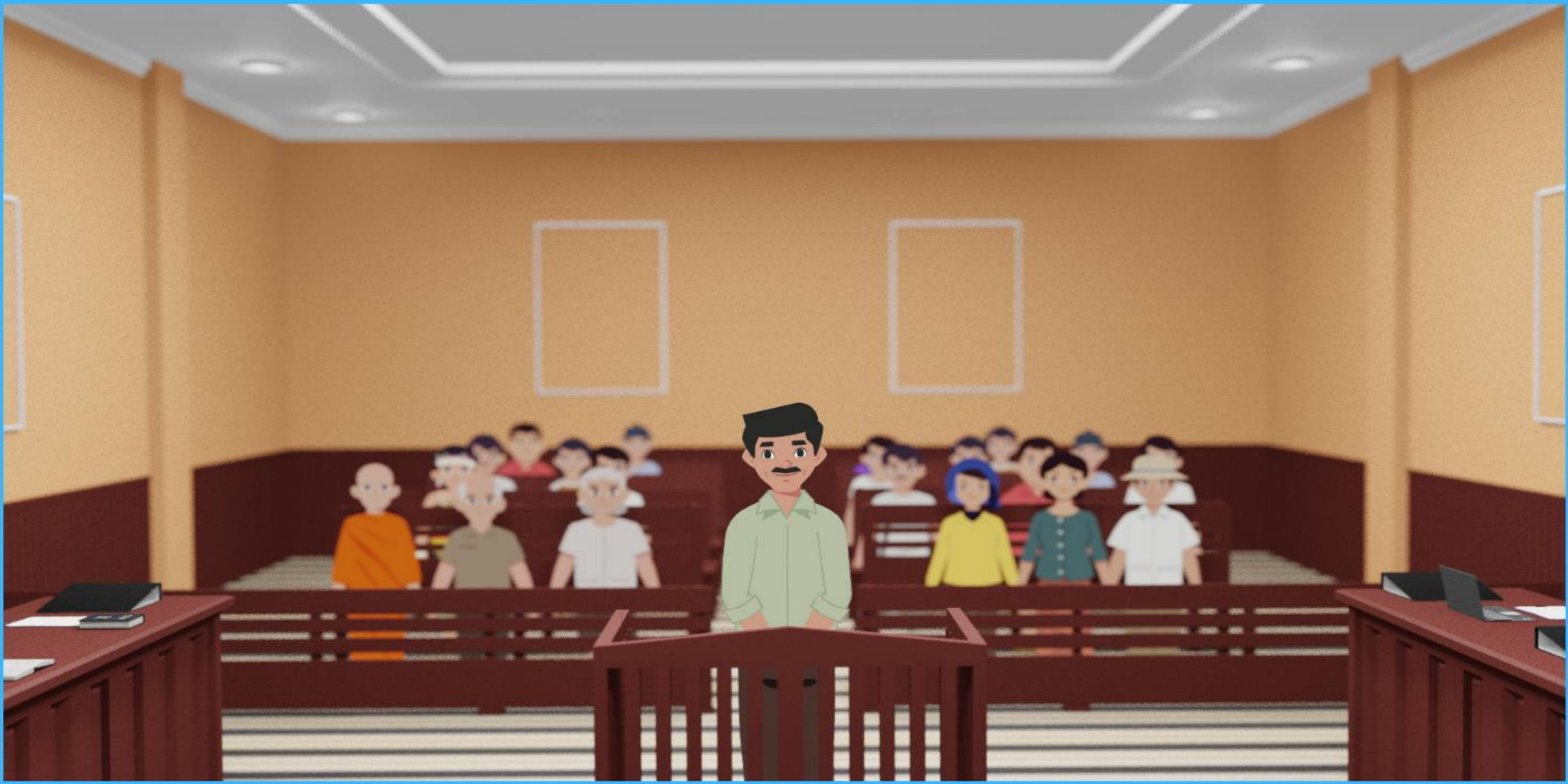

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០២២

មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា
Cambodian Center for Human Rights

Sweden
Sverige

People Change the World
Diakonia

អំពីមជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា

មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ("ម.ស.ម.ក") គឺជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ឯករាជ្យ មិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ ដែលធ្វើការដើម្បីលើកកម្ពស់ និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេសសិទ្ធិពលរដ្ឋនិងសិទ្ធិនយោបាយ លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនីតិរដ្ឋនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ចក្ខុវិស័យរបស់ ម.ស.ម.ក គឺចង់ឃើញប្រទេសកម្ពុជាមានសន្តិភាពដែលប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបអាចទទួលបានសិទ្ធិមនុស្ស មូលដ្ឋានដែលខ្លួនមានពីកំណើត ទទួលបាននីតិរដ្ឋដោយគ្មាននិទណ្ឌភាព ទទួលបានការគោរពស្មើភាពគ្នាដោយគ្មានការរើសអើង ទទួលបានការពង្រឹងភាពអង់អាចក្លាហានដើម្បីចូលរួមយ៉ាងពេញលេញក្នុងដំណើរការលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ ព្រមទាំងទទួលបានចំណែកនៃអត្ថប្រយោជន៍ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសដោយនិរន្តរភាពរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ ស្លាកសញ្ញារបស់ ម.ស.ម.ក មានរូបសត្វស្លាបពណ៌ស កំពុងហើរបំបែកចេញពីវង្វង់មូលពណ៌ផ្ទៃមេឃដែលមានន័យថា គឺជាការទាមទារសេរីភាពនៅកម្ពុជា។

គេហទំព័ររបស់សិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា www.sithi.org ទទួលបានពានរង្វាន់ពីមូលនិធិនៃការបង្កើតសារព័ត៌មានថ្មីប្រចាំឆ្នាំ២០១១ ស្ថិតក្នុងប្រភេទសិទ្ធិ និងសេរីភាព និងទទួលពានរង្វាន់ទំនាក់ទំនងសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរសង្គម មកពីមជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ទំនាក់ទំនង និងផ្លាស់ប្តូរសង្គម នៅសកលវិទ្យាល័យឃ្វីនឡែនទីក្រុងប្រីសប៊ែន (Brisbane) នៃប្រទេសអូស្រ្តាលី។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមអំពី ម.ស.ម.ក សូមចូលទស្សនា គេហទំព័រ www.cchrcambodia.org។

អំពីគម្រោងនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌

មេរៀនស្តីពីសិទ្ធិសិទ្ធិទទួលបានការសន្មតជាមុនថាគ្មានទោស និងសិទ្ធិនៅស្ងៀម គឺជាផ្នែកមួយនៃមេរៀនស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ដែលបង្កើតឡើងដោយ គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ ម.ស.ម.ក ("គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌") បានបង្កើតឡើង។ គម្រោងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ គឺជាគម្រោងដំបូងតែមួយនៅប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានបំណងលើកកម្ពស់ និងការពារសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង។ គម្រោងនេះមានគោលដៅរួមទូទៅក្នុងការបង្កើនអព្យាក្រឹត្យ និងឯករាជ្យនៃប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌របស់ប្រទេសកម្ពុជា ដោយគាំទ្រសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងតុលាការកម្ពុជា។ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅរួមនេះ គម្រោងមានគោលបំណងពីរគឺ ១) បញ្ជ្រាបនូវគោលគំនិតនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ក្នុងចំណោមសាធារណជន តាមរយៈលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និង ២) បង្កើនការអនុលោមតាមស្តង់ដារនៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌នៅក្នុងតុលាការតាមរយៈការសង្កេតការណ៍សវនាការ។

សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ

ម.ស.ម.ក សូមថ្លែងអំណរគុណចំពោះអង្គការដាយកូនៀ (Diakonia) និងរដ្ឋាភិបាលស៊ុយអែត សម្រាប់ការចូលរួមចំណែកដ៏សប្បុរសដែលធ្វើឱ្យមេរៀននេះកើតឡើងបាន។ ខ្លឹមសារនៃមេរៀននេះ គឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់ ម.ស.ម.ក ហើយមិនបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីទស្សនៈរបស់ម្ចាស់ជំនួយ Diakonia និងរដ្ឋាភិបាលស៊ុយអែតនោះទេ។

ចម្ងល់ និងមតិចូលរួម

ប្រសិនបើលោកអ្នកមានសំណួរ ឬត្រូវការព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹងមេរៀននេះ សូមទាក់ទងមកកាន់ ម.ស.ម.ក តាមរយៈអាសយដ្ឋាន៖

ផ្ទះលេខ៧៩៨ ផ្លូវ៩៩ សង្កាត់បឹងត្របែក ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ទូរស័ព្ទ៖ ៨៥៥ (០) ២៣ ៧២ ៦៩ ០១

គេហទំព័រ៖ www.cchrcambodia.org ។

មាតិកា

១. និយមន័យ 1

១.១. សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស 1

១.២. សិទ្ធិនៅស្ងៀម 2

២. ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ 3

២.១ ច្បាប់អន្តរជាតិ 3

២.២. ច្បាប់កម្ពុជា 4

៣. សារសំខាន់ 5

៤. ដែនកំណត់ 6

សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតថាមុន
ថាគ្មានទោស
និង
សិទ្ធិនៅស្ងៀម

១. និយមន័យ

១.១. សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស

សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស មានន័យថាជនជាប់ចោទទាំងអស់ ត្រូវទទួលបានការសន្មតថាគ្មានទោសរហូតទាល់តែមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ថាមានពិរុទ្ធភាពស្របតាមច្បាប់ និងតាមរយៈសេចក្តីសម្រេចបានចូលជាស្ថាពរ។

ការសន្មតទុកថាគ្មានទោស អនុវត្តនៅគ្រប់នីតិវិធីតុលាការទាំងអស់ពេលគឺ ចាប់ពីដំណាក់កាលឃាត់ខ្លួនដំបូងរហូតដល់រយៈពេលនៃការស៊ើបអង្កេតបទល្មើស និងដំណើរការសវនាការរហូតដល់ និងរួមទាំងដំណើរការបញ្ចប់នៃការប្តឹងតវ៉ាជាស្ថាពរផងដែរ។[1]

សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស ចែងថា៖

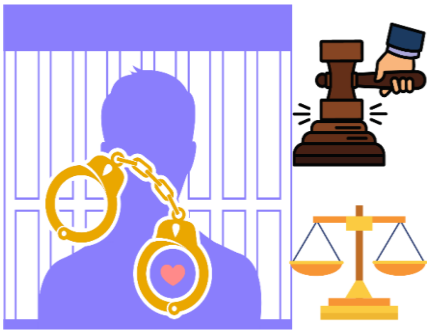

- ចៅក្រមត្រូវមានភាពមិនលម្អៀង និងមិនត្រូវមានបុរេវិនិច្ឆ័យទៅលើសំណុំរឿងឡើយ។
- មន្ត្រីសាធារណៈ (រួមទាំងមន្ត្រីនគរបាល និងព្រះរាជអាជ្ញា) មិនត្រូវចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍ពាក់ព័ន្ធនឹងពិរុទ្ធភាព ឬ ការគ្មានទោសរបស់ជនជាប់ចោទនៅមុនពេលដែលសវនាការបានបញ្ចប់ឡើយ។
- អាជ្ញាធរមិនត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយមានឥទ្ធិពលទៅលើលទ្ធផល នៃសំណុំរឿងសម្រាប់ការវិនិច្ឆ័យទៅលើពិរុទ្ធភាព ឬ ភាពគ្មានទោសរបស់ជនជាប់ចោទឡើយ។
- គោលបំណងនៃបណ្តឹងអាជ្ញាគឺ ដើម្បីពិនិត្យរកមើលអត្ថិភាពបទល្មើស និងបញ្ជាក់អំពីពិរុទ្ធភាពរបស់ជនល្មើស។ ប្រសិនបើមានវិមតិសង្ស័យទៅលើកំហុសរបស់ជនជាប់ចោទ ពួកត្រូវរកឃើញថាមិនមានកំហុស។
- មិនគួរសន្មតពិរុទ្ធភាពជនជាប់ចោទដោយឈរលើសូចនាករខាងក្រៅឡើយ។

ការហាមឃាត់ សូចនាករខាងក្រៅនៃពិរុទ្ធភាព រួមបញ្ចូលសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការស្លៀកសំលៀកបំពាក់ស៊ីវិលក្នុងអំឡុងពេលដំណើរការសវនាការ និងមិនត្រូវដាក់ច្រវាក់ ឬ ជាប់ខ្នោះក្នុងពេលជំនុំជម្រះ។ ជនជាប់ចោទគ្រប់រូបមានសិទ្ធិត្រូវបាននាំខ្លួនទៅកាន់តុលាការក្នុងរូបភាព **សេចក្តីថ្លៃថ្នូរក្នុងនាមជាជនមានសេរីភាព និងគ្មានទោស។**

---

[1] ការិយាល័យឧត្តមស្នងការ "សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ (ផ្នែកទី I), ជំពូកទី ៦" ទំព័រ ២១៩ https://www.ohchr.org/Documents/Publications/training9chapter6en.pdf; Amnesty International "សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌" (ឆ្នាំ១៩៩៨) ទំព័រ ១២៥ ផ្នែកទី ១៥.២ https://www.amnesty.org/download/Documents/8000/pol300022014en.pdf (អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ សៀវភៅណែនាំអំពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌)

នៅពេលជនជាប់ចោទ ត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យចូលខ្លួនក្នុងសវនាការក្នុងឯកសណ្ឋានជាអ្នកទោស ឬ ជាប់ខ្នោះ ឬ ជាប់ច្រវាក់ នោះអាចនាំឲ្យមានការយល់ថាជនជាប់ចោទមានទោស ឬ ជាឧក្រិដ្ឋជនមានគ្រោះថ្នាក់ ហើយអាចបង្ហានិភ័យ ដែលអាចជះឥទ្ធិពលដោយចេតនា ឬ អចេតនា ដល់ការវិនិច្ឆ័យរបស់ចៅក្រមជំនុំជម្រះនៃនីតិវិធីជំនុំជម្រះ និងលទ្ធផលនៃសំណុំរឿង។

កត្តាផ្សេងទៀតដែលមិនគួរបង្កើតជាសូចនាករនៃពិរុទ្ធភាពគឺរយៈពេល និងកម្រិតនៃការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន។ នៅពេលការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នមានរយៈយូរពេក នោះអាចប៉ះពាល់ទៅដល់ការសន្មតទុកថាគ្មានទោស។[2] នៅក្នុងន័យនេះ ការបដិសេធឱ្យនៅក្រៅឃុំជាបណ្ដោះអាសន្ន ឬ ការរកឃើញទំនួលខុសត្រូវនៅក្នុងដំណើរការសំណុំរឿងរដ្ឋប្បវេណីមិនត្រូវចាត់ទុកថាជាការបង្ហាញអំពីពិរុទ្ធភាពនោះទេ។[3]

១.២. សិទ្ធិនៅស្ងៀម

សិទ្ធិនៅស្ងៀម ផ្សាភ្ជាប់ជាមួយនឹងសិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស។[4] សិទ្ធិនេះធានាថាបុគ្គលម្នាក់ៗមានសិទ្ធិមិនឆ្លើយទៅនឹងសំណួររបស់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ ឬ មន្ត្រីតុលាការ។ សិទ្ធិនេះ**ការពារពីការឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួន ឯង**។ សិទ្ធិនេះ ក៏មានបញ្ចូលនូវលក្ខខណ្ឌដែលថា ការផ្ដល់មតិយោបល់ ឬ ការជ្រៀតជ្រែក ដែលគ្មានអំណោយផល មិនត្រូវធ្វើឡើងដោយតុលាការនោះទេ ដោយសារតែចុងចោទបានបដិសេធមិនឆ្លើយសំណួរនៅមុនពេល ឬ នៅក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ។

បើទោះបីជាជនជាប់ចោទមិននិយាយអ្វីទាល់តែសោះ និងមិនបង្ហាញភស្តុតាងអ្វីក៏ដោយ ពួកគេត្រូវបានដោះលែង ប្រសិនបើអយ្យការ មិនអាចបង្ហាញភស្តុតាងដែលជាបន្ទុកភស្តុតាងចាំបាច់សម្រាប់ការចោទប្រកាន់ទេនោះ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត ជនជាប់ចោទមិនចាំបាច់ត្រូវបង្ហាញភស្តុតាងដើម្បីបញ្ជាក់ថា ពួកគេគ្មានទោសនោះទេ។

សិទ្ធិនៅស្ងៀមត្រូវតែគោរពនៅពេលដំណើរការនីតិវិធីផ្លូវច្បាប់ រួមទាំងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតនៅពេលចុងចោទត្រូវបានសាកសួរដោយនគរបាលយុត្តិធម៌ ព្រះរាជអាជ្ញា ឬ ចៅក្រមស៊ើបសួរ និងនៅក្នុង

---

[2] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ៖ សេចក្ដីពន្យល់ទូទៅ ៣២ ទ៣០ អ៊ីតាលី HRC ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ CCPR/C/ITA/CO/៥ (ឆ្នាំ២០០៦) ទ១៤

[3] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ៖ សេចក្ដីពន្យល់ទូទៅ ៣២ វាក្យខណ្ឌទី ៣០ https://www.refworld.org/docid/478b2b2f2.html ។ f

[4] ម.ស.ម.ក, "សៀវភៅណែនាំស្ដីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការសង្កេតការណ៍នៅសវនាការ" (ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១២) ទំព័រ ២៣ https://sithi.org/tmp/publication/view/2012-02-13-fair-trial-rights-and-trial-monitoring-handbook ។

ដំណាក់កាលសវនាការផងដែរ នៅពេលដែលចុងចោទត្រូវបានចៅក្រម ឬ ព្រះរាជអាជ្ញាសួរសំណួរ។[5] ជនសង្ស័យត្រូវទទួលបានការប្រាប់អំពីសិទ្ធិនៅស្ងៀមរបស់ខ្លួននៅដំណាក់កាលនីតិវិធីផ្លូវច្បាប់ ពោលគឺ ចាប់តាំងពីពេលដែលពួកគេត្រូវបានឃាត់ ឬចាប់ខ្លួនតទៅ។

២. ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់

២.១ ច្បាប់អន្តរជាតិ

សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស ត្រូវបានការពារយ៉ាងច្បាស់ដោយបទដ្ឋាន សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ រួមមានដូចជា សេចក្ដីប្រកាសជាសកលស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ("ស.ស.ស.ម") កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ("ក.អ.ស.ព.ន") និងអនុសញ្ញាស្ដីពីសិទ្ធិកុមារ ("អ.ស.ក") ផងដែរ។ លិខិតបទដ្ឋានទាំងនេះគឺអនុវត្តដោយផ្ទាល់ទៅក្នុងច្បាប់នៃប្រទេសកម្ពុជា តាមរយៈមាត្រា ៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ទោះបីជាសិទ្ធិនៅស្ងៀមមិនត្រូវបានធានាដោយលិខិតបទដ្ឋានអន្តរជាតិក៏ដោយ ប៉ុន្តែសិទ្ធិនេះត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាត្រូវបានបញ្ចូលនៅក្នុងការធានាចំពោះសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ជាពិសេស សិទ្ធិទទួលបានការការសន្មតថាគ្មានទោស និងសិទ្ធិមិនឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង។[6]

មាត្រា ១១ នៃ ស.ស.ស.ម៖ *"ជនណាដែលជាប់ចោទពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវសន្មតជាជនគ្មានទោសរហូតដល់ពិរុទ្ធភាពត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុងសវនាការសាធារណៈ ដែលមានការធានាចាំបាច់ដើម្បីការពារសិទ្ធិជនជាប់ចោទ ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ។"*

មាត្រា ១៤ (២) នៃ ក.អ.ស.ព.ន៖ *"ជនគ្រប់រូបដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ត្រូវសន្មតថាគ្មានទោសរហូតដល់ពិរុទ្ធភាពរបស់ខ្លួនត្រូវបានកំណត់ដោយច្បាប់"។*

---

[5] មជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍សង្គម (CSD) "របាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំស្ដីពីគម្រោងឃ្លាំមើលតុលាការ" ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧។

[6] សូមមើល គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ "សេចក្ដីសន្និដ្ឋានអំពីការអង្កេតការណ៍៖ ប្រទេសបារាំង (ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ CCPR/C/FRA/CO/៤ ថ្ងៃទី៣១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០៨) វាក្យខណ្ឌទី១៤ https://undocs.org/en/CCPR/C/FRA/CO/4 ។

មាត្រា ៤០ នៃ អ.ស.ក៖ *"ដើម្បីអនុវត្តចំណុចនេះបាន និងដោយយោងតាមបទប្បញ្ញត្តិអន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធ ភាគីរដ្ឋ ជាពិសេស ត្រូវធានាថា [...] (i) ទទួលបានការសន្មតថាគ្មានទោសរហូតទាល់តែបទល្មើសនោះត្រូវបានបញ្ជាក់ស្របតាមច្បាប់"*

២.២. ច្បាប់ជាតិ

សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស និងសិទ្ធិនៅស្ងៀម ត្រូវបានការពារដោយមាត្រា ៣៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ("រដ្ឋធម្មនុញ្ញ") និងមាត្រា៥ នៃច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន។

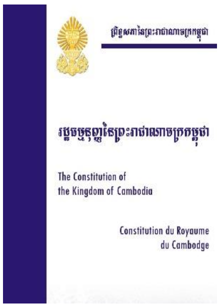

រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៣៨៖ *"ជនជាប់ចោទណាក៏ដោយ ត្រូវទុកជាមនុស្សឥតទោសដរាបណាតុលាការមិនទាន់កាត់ទោសជាស្ថាពរ។*

មាត្រា ៥ នៃច្បាប់ស្តីពីយុត្តិធម៌អនីតិជន៖ *"គ្រប់បុគ្គលដែលបំពេញមុខងារណាមួយពាក់ព័ន្ធនឹងអនីតិជនត្រូវធានាឱ្យមានការគោរពគោលការណ៍ដូចតទៅ៖ [...] សន្មតថាគ្មានទោស ដរាបណាតុលាការមិនទាន់កាត់ទោសជាស្ថាពរ។"*

៣. សារៈសំខាន់

សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស គឺជាសិទ្ធិមួយក្នុងចំណោមសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាសិទ្ធិមូលដ្ឋាន និងបានកំណត់យ៉ាងច្បាស់[7] ហើយក៏ជាធាតុផ្សំដ៏សំខាន់នៃនីតិរដ្ឋផងដែរ។[8]

សិទ្ធិនេះធានាថា ពុំមាននរណាម្នាក់ត្រូវបានដាក់ទោសទណ្ឌតាមទំនើងចិត្ត ចំពោះសកម្មភាព ដែលពួកគេមិនបានប្រព្រឹត្ត តាមរយៈការតម្រូវឱ្យបង្ហាញភស្តុតាងបញ្ជាក់ដោយច្បាប់តុលាការអំពីសកម្មភាពប្រព្រឹត្តមិនត្រឹមត្រូវដែលបានចោទប្រកាន់នោះ មុនពេលដាក់ទោសទាន់ទៅលើជនល្មើសឡើយ។[9]

សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស អនុវត្តនៅក្នុងពេលពិនិត្យមើលបន្ទុកនៃភស្តុតាងចោទប្រកាន់[10] និងធានាថាពុំមានបទល្មើសណាមួយត្រូវបានសន្មតទុកនោះទេ រហូតទាល់តែការចោទប្រកាន់នោះត្រូវបានបញ្ជាក់ថាមានពិរុទ្ធភាពហួសពីវិមតិសង្ស័យ។ ប្រសិនបើអយ្យការមិនបានបញ្ជាក់ថាការចោទប្រកាន់នោះគឺត្រឹមត្រូវទេ នោះបុគ្គលនោះគឺពុំមានកំហុសដូចការចោទប្រកាន់ឡើយ។ នៅក្នុងសំណុំរឿងភាគច្រើន អយ្យការត្រូវបញ្ជាក់ថាចុងចោទគឺមានពិរុទ្ធភាពហួសពីវិមតិសង្ស័យ។ ប្រសិនបើនៅតែមានវិមតិសង្ស័យ នោះការសង្ស័យនោះនឹងផ្តល់ជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ[11] ដែលត្រូវលើកលែងការចោទប្រកាន់។

---

[7] ម.ស.ម.ក "សៀវភៅណែនាំស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការសង្កេតការណ៍នៅសវនាការ" (ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២) https://sithi.org/tmp/publication/view/2012-02-13-fair-trial-rights-and-trial-monitoring-handbook ។

[8] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំស្តីពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ កំណែលើកទីពីរ" (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រ ១២៥ https://sithi.org/tmp/publication/view/2014-04-10-fair-trial-manual-published-by-amnesty-international ។

[9] ម.ស.ម.ក "សៀវភៅណែនាំស្តីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការសង្កេតការណ៍នៅសវនាការ" (ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២) ទំព័រ ១២, https://sithi.org/tmp/publication/view/2012-02-13-fair-trial-rights-and-trial-monitoring-handbook.

[10] UNHRC សេចក្តីពន្យល់ទូទៅ ៣២ វាក្យខណ្ឌទី ៣០

[11] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីពន្យល់ទូទៅ ៣២ ខ៣០ តុលាការអឺរ៉ុប៖ សំណុំរឿង Barberà, Messegué និង Jabardo ទល់នឹងប្រទេសអេស្ប៉ាញ (១០៥៩០/៨៣) (ឆ្នាំ១៩៨៨) ខ៧៧ សំណុំរឿង Telfner ទល់នឹងប្រទេសអូទ្រីស (៣៣៥០១/៩៦) (ឆ្នាំ២០០១) ខ១៥ សូមមើល សំណុំរឿង Ricardo Canese ទល់នឹងប្រទេសប៉ារ៉ាហ្គាយ Paraguay តុលាការអន្តរអាមេរិក (ឆ្នាំ២០០៤) ខខ១៥៣-១៥៤

សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស ក៏ជាប្រភពនៃសិទ្ធិផ្សេងៗទៀតផងដែរ ជាពិសេស សិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យឆ្លើយដាក់កំហុសលើខ្លួនឯង ឬ សារភាពថាមានពិរុទ្ធ សិទ្ធិនៅស្ងៀម និងការសន្មតអំពីការធានាឱ្យនៅក្រៅឃុំ និងការដោះលែងឱ្យនៅក្រៅឃុំបណ្ដោះអាសន្ន។[12] ករណីលើកលែងអំពីការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នមាននៅក្នុងការសន្មតថាគ្មានទោសដែរ ដែលអះអាងថា ការខ្វះខាតនូវសេរីភាពកើតឡើងតែនៅក្រោមកាលៈទេសៈចង្អៀត និងពេលមានការចាំបាច់តឹងរឹងប៉ុណ្ណោះ។

សិទ្ធិនៅស្ងៀម គឺពិតជាសំខាន់ណាស់ក្នុងការការពារការសន្មតថាគ្មានទោស ដោយសារតែសិទ្ធិនេះការពារសិទ្ធិមិនត្រូវបានបង្ខិតបង្ខំឱ្យសារភាពថាមានពិរុទ្ធ ឬ ឆ្លើយដាក់កំហុសលើខ្លួនឯង (ឬសិទ្ធិមិនឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង) សិទ្ធិនេះ ក៏មានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងសិទ្ធិសន្មតថាគ្មានទោសផងដែរ ហើយសិទ្ធិនេះត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីការពារជនជាប់ចោទពីការបង្ខំឱ្យឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង និង/ឬ សារភាពថាមានពិរុទ្ធភាព។

ជាលទ្ធផល ការមិនគោរពសិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស និងសិទ្ធិនៅស្ងៀមរបស់ជនជាប់ចោទ បានបង្កើតជាហានិភ័យសម្រាប់ជនជាប់ចោទ ក្នុងការត្រូវបានគេមើលឃើញថាមានពិរុទ្ធ ឬគ្រោះថ្នាក់ និងអាចជះឥទ្ធិពលទាំងដោយចេតនា ឬ អចេតនា ទៅលើលក្ខណៈនៃដំណើរការនីតិវិធីការវិនិច្ឆ័យរបស់សវនាការ និងលទ្ធផលនៃសំណុំរឿង។ ហើយបញ្ហានេះក៏អាចឈានទៅដល់ការចោទប្រកាន់មិនត្រឹមត្រូវផងដែរ។ ដូច្នេះ ការធានាថា សិទ្ធិទាំងអស់នេះត្រូវបានគោរពតាម គឺជាមូលដ្ឋានក្នុងការធានាឱ្យបាននូវការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌សម្រាប់ជនជាប់ចោទ។

៤. ដែនកំណត់

សិទ្ធិទទួលបានការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោសគឺ**មិនមានដែនកំណត់**នោះទេ។ ការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស គឺជាបទដ្ឋាននៃច្បាប់ទំនៀមទំលាប់អន្តរជាតិពីដើមមក ដែលអនុវត្តនៅគ្រប់ពេលវេលា និងគ្រប់កាលៈទេសៈទាំងអស់។[13] សិទ្ធិនេះ មិនអាចមានករណីលើកលែងដោយករណីលើកឡើងអនុញ្ញានៃការរឹតត្បិតស្របច្បាប់នៅក្នុងពេលមានសង្គ្រាម ឬគ្រាគ្រោះអាសន្នសាធារណៈនោះទេ។[14]

---

[12] ម.ស.ម.ក "សៀវភៅណែនាំស្ដីពីសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងការសង្កេតការណ៍នៅសវនាការ" (ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២) ទំព័រ ១២

[13] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំស្ដីពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ កំណែលើកទីពីរ" (ឆ្នាំ២០១៤) ទំព័រ ១២៥ https://sithi.org/tmp/publication/view/2014-04-10-fair-trial-manual-published-by-amnesty-international ។

[14] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្ដីពន្យល់ទូទៅ ២៤, ទ៨ សេចក្ដីពន្យល់ទូទៅ ២៩, ទទ១១, ១៦, សេចក្ដីពន្យល់ទូទៅ ៣២, ទ៦។

ដូច្នេះ ការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស ត្រូវគោរពតាមនៅគ្រប់សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌទាំងអស់ នៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃការអនុវត្តនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ និងនៅក្នុងការប្រព្រឹត្តរបស់ជនជាប់ចោទនៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃនីតិវិធីផ្លូវច្បាប់ទាំងមូល ដោយមិនមានករណីលើកលែងនោះទេ។

ទោះបីជាការសន្មតទុកជាមុនថាគ្មានទោស ត្រូវបានចាត់ទុកជាឯកច្ឆ័ន្ទថាជាសិទ្ធិដាច់ខាត ដែលមិនមានដែនកំណត់ ប៉ុន្តែក៏មាន**ការមើលឃើញបែបផ្សេងទៅលើលក្ខណៈដាច់ខាតនៃសិទ្ធិនៅស្ងៀមផងដែរ**។

ប្រទេសមួយចំនួន អនុញ្ញាតឱ្យមានការដកហូតនូវសិទ្ធិទទួលបានការសន្និដ្ឋានធ្ងន់ធ្ងរនានាពីសិទ្ធិនៅស្ងៀមរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងអំឡុងពេលសួរសំណួរ ដូចជា នៅចក្រភពអង់គ្លេស ជាដើម។ គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ បានបង្ហាញនូវក្ដីបារម្ភពាក់ព័ន្ធនឹងការដកយកនូវការសន្និដ្ឋានអវិជ្ជមានពីសិទ្ធិនៅស្ងៀមរបស់ជនជាប់ចោទ និងបានណែនាំឱ្យប្រទេសទាំងអស់ដែលជាភាគីកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ធ្វើការពិចារណាឡើងវិញចំពោះការអនុវត្តរបស់ខ្លួន ដើម្បីធានាថាពួកគេបានអនុលោមទៅតាមមាត្រា ១៤ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ។[15] ប៉ុន្តែ តុលាការអឺរ៉ុបចាត់ទុកថា សិទ្ធិនៅស្ងៀម មិនមែនជាសិទ្ធិដាច់ខាតនោះទេ ហើយការសន្និដ្ឋានអវិជ្ជមាន អាចដកចេញពីសិទ្ធិនៅស្ងៀមរបស់ជនជាប់ចោទបាននៅក្នុងកាលៈទេសៈជាក់លាក់មួយចំនួន។[16] ទោះបីជាយ៉ាងណា សេចក្ដីសន្និដ្ឋានទាំងនេះ ត្រូវធ្វើឡើងដោយមានការប្រុងប្រយ័ត្នជានិច្ច។[17]

-----ចប់-----

[15] គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្ដីសន្និដ្ឋានការអង្កេតការណ៍អំពីដែនដីចក្រភពអង់គ្លេស និងនៅក្រៅចក្រភពអង់គ្លេស (ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិ CCPR/CO/៧៣/UK CCPR/CO/៧៣/UKOT ថ្ងៃទី០៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០១) វាក្យខណ្ឌទី ១៧ https://www.refworld.org/docid/3cbbec3d2.html

[16] តុលាការអឺរ៉ុប សំណុំរឿង O'Halloran និង Francis ទល់នឹងចក្រភពអង់គ្លេស (ថ្ងៃទី២៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧)។

[17] អង្គការលើកលែងទោសអន្តរជាតិ "សៀវភៅណែនាំស្ដីពីការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ កំណែលើកទីពីរ" ទំព័រ ១៣១។